

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 28. jūlijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 115/2022),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt 2009. gada 10. decembra likuma “Grozījumi Ārstniecības likumā” 4. pantu (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tas paredz izslēgt no Ārstniecības likuma tā 22. pantu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam.

2. Saskaņā ar apstrīdēto normu no Ārstniecības likuma tika izslēgts citstarp tā 22. pants. Minētā tiesību norma paredzēja, ka pacientam ir tiesības saņemt sniegtās veselības aprūpes kvalitātes novērtējumu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ārstniecības procesā miris Pieteikuma iesniedzējas vīrs. Pieteikuma iesniedzēja vērsusies Valsts policijā ar iesniegumu par iespējamo ārstniecības personu profesionālo pienākumu nepienācīgu pildīšanu. Valsts policija secīgi lūgusi Veselības inspekcijai sniegt atzinumu, kurā tiktu izvērtēta medicīnas personu rīcības likumība un profesionalitāte. Pamatojoties uz Valsts policijas pārsūtīto Pieteikuma iesniedzējas iesniegumu, Veselības inspekcijas eksperte sastādījusi atzinumu (turpmāk – Atzinums), kurā secināts, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējama ārstniecības personu neprofesionāla

rīcība vai nolaidīgums. Balstoties uz Atzinumu, Valsts policija atteikusies ierosināt krimināllietu. Savukārt Pieteikuma iesniedzēja vērsusies Veselības inspekcijā ar atsevišķu iesniegumu, citstarp lūdzot pārbaudīt ārstniecības iestādes rīcību viņas vīra ārstēšanā, kā arī nozīmēt ekspertīzi un sniegt atzinumu. Veselības inspekcija sniegusi atbildi uz minēto iesniegumu, tomēr Pieteikuma iesniedzēja uzskatījusi, ka viņai nav sniegta atbilde pēc būtības citstarp tāpēc, ka viņai nav paziņots Atzinuma saturs. Tādēļ Pieteikuma iesniedzēja vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par Veselības inspekcijas faktiskās rīcības, nesniedzot atbildi pēc būtības, atzīšanu par prettiesisku. Savukārt tiesa nolēma, ka Pieteikuma iesniedzējai nav tiesības saņemt Atzinumu, bet gan tiesības saņemt atbildi pēc būtības, ko Veselības inspekcija bija viņai sniegusi.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma liedz viņai saņemt Atzinumu un iepazīties ar tā saturu. Ņemot vērā, ka Valsts policija atteikusies ierosināt kriminālprocesu uz Atzinuma pamata, bet Pieteikuma iesniedzējai neesot bijusi iespēja iepazīties ar tā saturu, viņai neesot iespējams novērtēt atteikuma pamatotību. Tāpat Pieteikuma iesniedzējai netiekot nodrošinātas tiesības pārsūdzēt Atzinumu, lai panāktu tajā ietverto secinājumu pārvērtēšanu pēc būtības. Tādējādi tiekot pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais taisnīguma princips.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: personai jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada pamattiesību aizskārumu tieši viņai (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Turklāt jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas izraisītās nelabvēlīgās sekas radītu Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumu. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja vēlējusies iepazīties ar Atzinuma saturu, lai to varētu pārsūdzēt un pārbaudīt tā pamatotību pēc būtības. Tomēr Ārstniecības likuma 22. pants neparedzēja personai tiesības uz šāda atzinuma pārskatīšanu pēc būtības. Proti, kā to norādījusi Augstākā tiesa, ņemot vērā, ka Ārstniecības likuma 22. pants noteica

personas tiesības saņemt sniegtās veselības aprūpes kvalitātes novērtējumu, tad personai bija tiesības vērsties administratīvajā tiesā, lai tā pārbaudītu, vai inspekcijas atzinums sniegts, ievērojot procesuālos noteikumus un vispārējos principus. Citiem vārdiem, novērtējums bija pārbaudāms tiesā administratīvā procesa kārtībā kā iestādes faktiskā rīcība. Tiesai nebija jāpārbauda atzinuma saturs pēc būtības (vai atzinumā izdarītie secinājumi ir pareizi), bet gan tas, vai iestāde ir novērtējusi būtiskos pierādījumus, kā arī ievērojusi citas procesuālās prasības, lai atzinums būtu objektīvs (*sk., piemēram, Senāta 2005. gada 22. novembra lēmuma lietā SKA-378/2005 10. punktu un 2010. gada 12. februāra lēmuma lietā SKA-131/2010 7. punktu*). Savukārt šobrīd spēkā esošais regulējums paredz: ja persona ir vērsusies Veselības inspekcijā ar sūdzību par ārstniecības kvalitāti, inspekcija vai nu uzsāk administratīvo procesu, vai arī sniedz atbildi Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā. Gadījumā, ja persona uz savu sūdzību nav saņēmusi atbildi, atbilde nav sniegta pēc būtības vai arī nokavēts tās sniegšanas termiņš, persona saskaņā ar Iesniegumu likuma 10. pantu var vērsties administratīvajā tiesā. Šādā gadījumā tiesa neveic ārstniecības procesa pārbaudi pēc būtības, bet gan izvērtē, vai iestāde sniegusi personai atbildi, ievērojot procesuālos noteikumus un vispārējos principus (*sk., piemēram, Senāta 2016. gada 13. maija lēmuma lietā SKA-889/2016 10. punktu*).

No pieteikumam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Veselības inspekcija ir sniegusi Pieteikuma iesniedzējai atbildi pēc būtības uz viņas iesniegumā ietvertajiem jautājumiem par ārstniecības iestādes rīcību Pieteikuma iesniedzējas vīra ārstēšanā, citstarp izskaidrojot, kādēļ Atzinumā nav konstatēta ārstniecības personu neprofesionāla rīcība vai nolaidīgums.

Papildus kolēģija norāda, ka atbilstoši Pacientu tiesību likuma 16. panta pirmajai daļai un otrās daļas 1. punktam personai ir tiesības vērsties Ārstniecības riska fondā ar atlīdzības prasījumu par ārstniecības personu pacienta veselībai nodarīto kaitējumu.

Tādējādi nav gūstams apstiprinājums tam, ka ar apstrīdēto normu ir pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais taisnīguma princips un tādējādi radīts Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 115/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš